

Datum

1 december 2022

Onderwerp

Inbreng VNG voor CD MOBW 7 december

Geachte dames en heren,

Woensdag 7 december debatteert u met staatssecretaris Van Ooijen over maatschappelijke opvang en beschermd wonen.

Wij brengen de volgende punten bij u onder de aandacht:

1. Plan van Aanpak dakloosheid

- De VNG steunt het plan.
- Er zijn echter factoren die het doel van het Plan tot 2030 kunnen frustreren. Daarom moeten we op weg naar 2030 in de gaten houden hoe de realisatie van het Plan van Aanpak loopt. Op grond daarvan moeten we bereid zijn de doelen of de weg er naartoe aan te passen.

2. Beschermd Wonen & Woonplaatsbeginsel

- Wij roepen u bij de staatssecretaris aan te dringen op spoedige indiening van het wetsvoorstel Woonplaatsbeginsel en vervolgens op een spoedige behandeling in de beide kamers, zodat invoering per 1 januari 2024 haalbaar is en gemeenten niet nogmaals geconfronteerd worden met uitstel.

1. VNG steunt het *Plan van Aanpak dakloosheid*

Het bestuur van de VNG heeft op 23 november jl. besloten het *Plan van Aanpak dakloosheid* te steunen, zoals dat is opgesteld door een brede coalitie van partijen. De staatssecretaris heeft daarvoor 65 miljoen euro extra ter beschikking gesteld in de Decentralisatie Uitkering Maatschappelijke Opvang. Gemeenten zullen zich inspannen om via een dashboard de voortgang van het plan van aanpak te monitoren. Het is daarbij wel van belang dat gemeenten de ruimte hebben hun beleid te baseren op de lokale omstandigheden. Daardoor zullen er verschillen tussen gemeenten ontstaan.

Niettemin vragen wij u voor ogen te houden dat er een aantal factoren is, waardoor realisatie van het *doel* uit het plan van aanpak, beëindiging van dakloosheid in 2030, kan worden gefrustreerd:

- Dit plan biedt terecht een lange termijn aanpak. Gemeenten voorzien vanaf 2026 echter grote financiële problemen als gevolg van de systematiek van het gemeentefonds. Als deze problemen – beter bekend als **het ‘financieel ravijn 2026’** – niet naar tevredenheid worden opgelost kunnen gemeenten de grote ambities van dit plan niet waarmaken.
- Nu al staat de houdbaarheid van de **Wmo onder druk** omdat steeds meer mensen er gebruik van maken, o.a. omdat het abonnementstarief nog steeds bestaat. Voormalig daklozen die een woning krijgen toegewezen zullen waarschijnlijk bovengemiddeld vaak

gebruik maken van Wmo-voorzieningen. Dat in combinatie met het abonnementstarief, en de verwachting dat er sprake zal zijn van lange begeleidingstrajecten, leidt er toe dat de kosten voor gemeenten zullen stijgen. Een ander probleem is dat er **arbeidsmarktcrap**te is, waardoor het een uitdaging is voldoende personeel te vinden om de Wmo-taken uit te voeren.

- De VNG onderschrijft de **Housing First-aanpak**, maar waarschuwt dat de krappe woningmarkt handelen naar dit principe behoorlijk compliceert. Mensen snel aan een huis helpen is het uitgangspunt, maar de huizen moeten er wel zijn. Ook moeten constructies mogelijk blijven waarin de verantwoordelijkheid voor een woning geleidelijk overgaat (omklapwoningen) en begeleiding een voorwaarde is.
- De bestaanszekerheid van mensen staat onder druk vanwege de huidige hoge energieprijzen en hoge inflatie. Dat maakt de kans groter dat mensen dakloos worden. De oplossing hiervoor overstijgt het beleidsveld van maatschappelijke opvang. Werkelijke oplossingen (het verhogen van het wettelijk minimumloon, afschaffen van de kostendelersnorm in de bijstand voor jongeren tot 27 jaar en andere regelingen die de bestaanszekerheid van jongvolwassenen in de weg staan) moeten door andere departementen worden bereikt.

Dit alles betekent in onze ogen dat we op weg naar 2030 in de gaten moeten houden hoe de realisatie van het Plan van Aanpak loopt. Op grond daarvan moeten we bereid zijn de doelen of de weg er naartoe aan te passen.

2. Beschermd Wonen & Woonplaatsbeginsel

Mensen met psychische of sociaal-maatschappelijke problemen kunnen nog onvoldoende aan de maatschappij deelnemen. Cliënten moeten nog te vaak uitwijken naar een plek waar het aanbod beschikbaar is, in plaats van naar de plek die de beste kans op herstel biedt. Gemeenten zijn al vanaf 2015 met een beweging 'naar de voorkant' bezig. Het ontbreekt regiogemeenten nu nog aan de mogelijkheden om voorzieningen passend en integraal te organiseren voor alle cliënten en om vol in te zetten op preventie, omdat ze daarvoor de middelen niet krijgen. Om meer in te zetten op preventie en herstel, zijn daarom drie stelselwijzigingen nodig:

1. niet alleen de centrumgemeenten, maar alle gemeenten ontvangen middelen om beschermd wonen te kunnen organiseren (doordecentralisatie);
2. gemeenten worden verantwoordelijk voor 'hun' inwoners die beschermd moeten wonen, ook als de beste plek voor herstel in een andere gemeente is (woonplaatsbeginsel);
3. gemeenten worden financieel in staat gesteld om passende ondersteuning te organiseren voor hun inwoners, door een betere verdeling van middelen over het land (objectieve verdeelmodel).

Gemeenten zijn, vooruitlopend op de invoering van deze wijzigingen, reeds gestart met de inhoudelijke doordecentralisatie van beschermd wonen. Alle regio's hebben daarover inmiddels regionale afspraken gemaakt. Het streven was om per 1 januari 2023 bovenstaande wijzigingen in te voeren. Vanwege de lange formatie is het helaas niet gelukt het wetsvoorstel, waarin het Woonplaatsbeginsel werd geregeld, tijdig in te dienen. De extra tijd die dit uitstel opleverde is gebruikt om nogmaals de aandachtspunten te bekijken en waarborgen te bepalen. U bent hierover geïnformeerd in de kamerbrief 'voortgang van beschermd wonen naar een beschermd thuis' (12 oktober 2022).

Gemeenten betreuen de opgelopen vertraging, zij staan klaar voor de invoering ervan. Wij realiseren ons dat de implementatie veel vraagt van de uitvoeringskracht van gemeenten. Er wordt hiertoe op dit moment al goed samengewerkt in regio's en de doordecentralisatie zal dit versterken. Bovendien is er een ondersteuningsteam beschikbaar om gemeenten te ondersteunen bij de verdere implementatie.

Wij roepen u daarom op bij de staatssecretaris aan te dringen op spoedige indiening van het wetsvoorstel en vervolgens op een spoedige behandeling in de beide kamers, zodat invoering per 1 januari 2024 haalbaar is en gemeenten niet nogmaals geconfronteerd worden met uitstel.